

Woningovervallen op senioren: van makkie naar mythe (2013). A. Schreijenberg en F. Kriek (Regioplan, Amsterdam). Verkenningen 65

Doelstelling

Meer zicht krijgen op de afwegingen die daders (om een woningoverval bij senioren te plegen) en slachtoffers (om verweer te plegen) maken bij een woningoverval.

Onderzoeksvragen

Slachtoffers

1. Wordt er door de slachtoffers verweer gepleegd?
2. Zo ja, worden daartoe rationele overwegingen gemaakt of wordt er impulsief gehandeld? In hoeverre houden slachtoffers bij hun verweer rekening met de eventuele gevolgen daarvan?
3. Hoe denken slachtoffers achteraf over het gepleegde verweer bij de woningoverval?
4. In hoeverre zouden slachtoffers met de kennis van nu anders reageren?

Daders

5. Welke inschattingen maken daders van woningovervallen voor het misdrijf?
6. Komen de ervaringen van daders overeen met de inschattingen vooraf?
7. Maken daders een bewuste keuze voor kwetsbare slachtoffers?
8. In welke mate is het gepleegde geweld instrumenteel dan wel expressief?

Overvallen

9. Hoe verlopen woningovervallen op senioren?
10. Hoe ontstaat het verweer van de slachtoffers?
11. Hoe reageren daders op het verweer van slachtoffers?
12. Hebben verweerreacties van slachtoffers tot escalaties (van geweld) geleid?
13. Welke reacties roept verweer op bij de overvallers?

Methoden van onderzoek

- interviews
- literatuurstudie
- analyse databestanden

Samenvatting

Uit een eerdere studie van het KLPD 'Woningovervallen ontmaskerd' naar de modus operandi van het fenomeen woningovervallen, is gebleken dat circa één vijfde (21,5%) van de slachtoffers bejaard is, dat wil zeggen 65 jaar of ouder. Deze verkenning richt zich daarom op senioren als slachtoffer en is gebaseerd op een literatuuronderzoek, analyses van cases in het Landelijk Overvallen en Ramkraken Systeem (LORS), waarbij 573 gevallen uit de jaren 2009 t/m 2012 zijn geanalyseerd en interviews gehouden met negen slachtoffers van woningovervallen.

De onderzochte woningovervallen laten zien dat daders van woningovervallen op senioren relatief jong zijn en weinig georganiseerd te werk gaan. Niet zelden loopt een babbeltruc aan de voordeur uit op een worsteling en het binnendringen van de woning. Dit doet vermoeden dat bij een deel van de woningovervallen op senioren het plegen van een overval niet was wat de daders hebben beoogd. Daar waar dit overduidelijk wel het geval is, is sprake van fysiek geweld en hebben slachtoffers doorgaans geen kans om verweer te plegen.

Het algemene beeld dat ontstaat is dat (de mate van) verweer daarnaast voornamelijk afhankelijk is van onder andere fysieke persoonskenmerken van slachtoffers. Zoals ook uit eerder onderzoek blijkt, zijn senioren vaker geneigd verweer te plegen dan slachtoffers van

woningovervallen in het algemeen (20 ten opzichte van 15%). De slachtoffers die werden geïnterviewd, geven aan in een impuls te handelen. In veel van de geanalyseerde gevallen leidt geweld van de zijde van het slachtoffer tot meer geweld van de dader(s). Schreeuwen of op een andere wijze alarm slaan blijkt vaker zijn vruchten af te werpen. Daders slaan dan doorgaans op de vlucht. Het gemak waarmee een woning binnen te komen is, is van belang bij de keuze van daders voor een te overvallen woning. Daarmee wordt niet bewust voor een ouder slachtoffer gekozen. Bij veel van de woningovervallen wordt aangebeld en proberen daders met geweld toegang tot de woning te krijgen.

De onderzoekers komen op basis van de resultaten met enkele tips voor de senioren en voor slachtoffers van woningovervallen in het algemeen, zoals eerst kijken wie er voor de deur staat, geen verweer plegen maar wel schreeuwen of een alarmknop indrukken en geen grote hoeveelheden contant geld in huis hebben.